

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravištvu na Marijinem trgu št. 8. — Telefon št. 44.

Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.

„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:

celo leto naprej . . . K 16.— četrt leta K 4.—
pol leta K 8.— en mesec K 1.50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Ivan Tavčar.

O naših kapitalistih.

O tem ni nobenega dvoma, da je naša industrijska bilanca pasivna. Še to kar imamo industrije, je v tujih rokah. Vemo, da je bogata industrija predpogoj kulturnemu in gospodarskemu blagostanju naroda. Sporedno z industrijo se ustvarja možnost kulturnih središč. Zato je naša brezposelnost in zahteva, da preide v osvobodjeni domovini industrija v naše roke. Isto je s trgovino.

Z nacionalizacijo kapitala kot se danes izvaja, pa še ni ničesar doseženo. Pretežni del naroda — to je delavsko ljudstvo, še ni prav nič posebnega pridobilo, če so mesto tujih kapitalistov nastopili v narodni plašč zaviti izkoriščevalci. In to so po večini vsi oni, ki nastopajo s slovenskimi ali jugoslovanskimi firmami. Kapital kakršen je sedaj, je v svojem bistvu gluh za zahteve splošnosti in je namenjen le pridobivanju in kopičenju denarja posameznikov. Pohlepnost in izkoriščanje sta njegova znaka. Brez ozira na delavca, ki ustvarja in množi kapital s svojim delom in brez izbire sredstev, pridobiti si premoženje, to je gesto buržoaznega kapitala.

Delavstvo prav dobro ve, da je imelo tudi s slovenskimi kapitalisti težke boje, predno je doseglo svoje najskromnejše zahteve. Še iz zadnjih mesecev sem vemo prav dobro, da je bil v raznih „narodnih“ podjetjih položaj delavstva najtežji in delavstvo marsikje ni moglo doseči za svoje mezdno in ostalo službeno razmerje vsaj toliko zboljšanja, da bi lahko živelo. Naš kapitalist ni zastajal za nemškimi ali laškimi, kadar je šlo zato, da se kar najbolj priušne delavca.

Naši kapitalisti niso nikjer podpirali našega človeka. Delavec jim je bil vedno le mitvo orodje. Kdor je pripravljen delati za konkurenčno mezdo — ki je navadno sramotno nizka — dobi delo in naj bo narodnosti kakršne hoče. Noben naš kapitalist se še do danes ni spomnil, da bi našega delavca predpostavljali

tujemu, importiranemu delavstvu in težko je najti kapitalista, ki bi si nadel nalogo, strokovno izobraziti kolikor mogoče veliko število naših ne-kvalificiranih delavcev, da bi jim pomagal do boljšega krulja. Gornja za bogastvom je zapirala pot vsakemu višjemu smotru, ki ga je dolžan naš kapital našemu narodu.

M-d vojno. Ali si naš podjetnik ravnotako prisvajal odušne dobičke? Delavstvo se je izkoriščalo in podjetništva so grabila milijone! Ljudstvo je stradalo ter živelo v najtežjih razmerah in naši trgovci so navijali cene v neskončnost, brez srca in usmiljenja. Kje je čut narodnosti in kje je smisel pomagati bratu v največji sili. Kri naše krvi se je napajala v krvi lastnih nesrečnih bratov. Povsod pre-računljivi, brezčutni in mrzli kapital, ki ne pozna ničesar drugega na svetu kot svoj sebični dobiček.

Imamo med seboj še prav posebno vrsto kapitalistov, o teh sicer ne moremo reči, da združujejo v svojih rokah besebna bogastva, a vendar kažejo po svojem mišljenju in svojem ravnanju vse znake kapitalistične družbe. In teh se moramo prav posebno varovati, če nečemo, da zaide ves državni ustroj v kapitalistično pojmovanje. Nevarni so predvsem zato, ker nosijo na zunaj demokratične suknje in imajo v besedi največjo socialno pravičnost, a so v srcu zakrknjeni in reakcionarni. Niso iskreni in odkritosrčni, ampak hinavski in priliznjeni. Laži — svetnikov pa ne sme postavljati današnja doba, zato proč z njimi iz javnega življenja.

Delavstvo z največjo skrbjo zasleduje združevanje kapitala v enih rokah — če so tudi jugoslovanske pesli. Prav nič dobrega si ne obeta in dobro ve, da bo šibkejši zopet brezpogojno izročen močnejšemu. Z največjim povdankom zato zahteva delavstvo, da mora biti takoj konec kapitalističnim pojmovanjem odgovarjajoči „nacionalizaciji“ kapitala. Vsi hočemo živeti in vsi hočemo biti deližni narodovega bogastva. Nacionalizacija industrije je izvesti sporedno z najpopolnejšo socializacijo.

Vsem mora biti dana prilika, da so deležni dobrin, ki jih proizvede pridna delavčeva roka. Seveda pri tem ne sme biti delavec kot dosedaj — zadnji!

Pravična državna uprava mora brez ozir na desno ali levo varovati ogromno večino naroda pred izkoriščanjem posameznikov. To se mora takoj zgoditi, da ne bo prepozno!

Fr. Zelenik.

Čuvajmo si svobodo.

Nad tisoč let smo bili sužnji in hlapci tujca, nad tisoč let smo robotali drugim, ki so se redili od naših in naših dedov žuljev in bogateli. M smo stradali in ostali berači na zemlji, ki je bila naša. Domačinu smo bili hlapci, tujci pa gospodarji!

Ni jim bilo dovolj naše robstvo, naše hlapčevstvo. Prežlav je bil naš narod in ni hotel poginiti na svoji zemlji. Presvobodna je bila naša suženjska duša. Naš narod je bil zapreka pri gradbi mostu do naše sinje Adrije. Še večja zapreka jim je bil svobodni srbski brat, ki jim je zapiral pot v Solun in Orient.

Odpravili so hoteli te zapreke, uničiti nas popolnoma. Saj se govorilo, da so mislili slovensko ljudstvo baje preseliti tja gor v Galicijo, a slovensko ozemlje bi naj zasedli Nemci. Začeli so svetovno vojno in padli so po jugoslovanskem plemenu krvavki nesramne vlačuge Avstrije in tisoče mučnikov je končalo na vislicah, stotisoče jugoslovanskih mož so poginili v prvih vrstah v klavnico. D ma so nam ubijali žene in deco, ropali in uničevali našo imovino. Ne omenjam zaplem premoženj, opozarjam le, da so nas ropali za milijarde narodnega premoženja. V Jugoslaviji je bilo žigosano baje šest milijard pripadnega denarja, ki ni vreden počenega groša. Poljedelsko ministrstvo v Beogradu je doglalo, da so Avstriji in Bulgari izvlekli iz Srbije samo na proizvod živinoreje nad 1940 milijonov dinarjev, računeno po predvojni cenah. Kolika je vrednost zrnja in drugih deželnih pridelkov še ni

ugotovljeno. Pokončali so številna srbska sela z vsem prebivalstvom vred. Nemške in madžarske zverine so ubijale vse, starčke in deco; pred očmi matere je prebodel dojenčka in potem ubil še mater. Uničiti so nas hoteli narodno in gospodarsko. Avstrija je padla po mali Srbiji, ker je ta ogrožala njen obstoj, ne s svojo bojevitostjo, ne s svojo junaško vojsko, nego s svojim moralnim, svobodnim duhom, ki je krepil Avstriji podložne jugoslovane in jim vžigal upanje na narodno svobodo in ujedinjenje. Srbija je bila naš Piemont, naša voditeljica do svobode in prvobornelica za našo narodno neodvisnost. Srbska vojska in čete jugoslovanskih legionarjev so zlomile bulgarski in nemški odpor ob Vardarju in s tem zadale smrtni udarec evropskemu nestvoru-Avstriji.

Zasijala je svoboda slovenskim narodom. Mala Srbija nam je priborila zjedinenje in samostojnost. Omagala je železna pest pruskega krvnika Vojnama, zlomljen njegov svitel meč, uničen je nemški militarizem in ponižan prej tako oholi nemški narod, ki je hotel zavladati celemu svetu. Nemški kapitalizem in imperijalizem je izgubil zaslonbo, ki jo je imel v v nemškem militarizmu.

Ne vdajamo se pa mnenju, da nam ni več nevarno, ne mislimo si, da ne bo poskušal več pridobiti si moč in oblast nad nami. Res je, da pruskega Vojnama ni več, da je zlomljen nemški militarizem, res je, da njegove priljeznice Avstrije tudi ni več, ali ima še svojo služnino, ki se zove — internacionala. To je babnica, ki se oblači v lepo obleko, ki ima usta polna lepih besed in sladkih obljub, s katerimi hoče omamiti ravno proletarske mase.

Slovenski delavec! Ne verjamej tej baburi, ne daj se zapelati po lepi obleki, še lepših besedah in sladkih obljubah, ker za vsem tem tiči le prevara in tvoja beda. Svetovna vojna je odprla sveta oči, svetovna vojna nam je pokazala nemško internacionalo v nemški nacionalni luči. Ta babura je ob začetku vojne slekla svoje mednarodne cunje in se ogrnila v nacio-

Juš Kozak.

Umiranje.

Ko je Andrej Potočnik odprl oči, se mu je zdelo, da ga boli glava, se mu megli pred očmi in srce je bilo tako počasi, kakor bi hotelo zastati; čimbolj se je trudil razločiti, kaj brni v daljavi, tembolj ga je mamil šum in zvonenje po ušesih. Z vzd hom se je prevahil na desno ter se zagledal skozi odprto okno, skozi katerega je usipala cvetoča češnja svoje lističe v sobo. Zelena livada je pokojno dihal v solnčni luči. Tam zadaj je razločil črno zemljo, ki so jo šele včeraj obrnili in je danes poslednjič svatovala s solncem, kajti bila je nedelja, vse roke so počivale.

Andrej ni več premišljal o lepoti naokoli, ker predolgo je rastele sredi te zemlje, vsako njeno bolečino in skrivnost je že nosil v svojih mišicah in krvi. Sezidal je hišo sredi ledine, razoral polja, jih nešteto krat posejal in požel, sina je učil hoditi na livadi pred hišo. Križ se je upognil, trda leta so ga ukrivila za plugom. Dež in solnce sta ga močila in sušila, ka-

kor zemljo, dokler ni njegova koža razpokala, potemnela. Nikdar več ni premišljal o spominih, o preživelih letih, kajti kakor požene osat na polju ki ga ni nihče sejati, tako se je zdramila tudi v njem misel na preteklost; toda tega spomina se ni več zavedal, ker je edino še čakal, kdaj leže v zemljo, kjer bo njegovo izsušeno telo popolnoma razpadlo.

V prejšnjih letih je še posedal za mizo, kjer je snaha pred maso otirala obraze treh neboljnih. Porazgovoril se je s sinom o gospodarstvu, saj je znal vse svetovati, ker je najgloblje poznal zemljo. Takrat je tudi otrokom pravil pripovedke iz rodov podedovane. Še celo prestavil je tupačam kaj, dokler ni opešal, se preselil z vsem svojim bogastvom, kožunom, rožnim vencem in starim molitvenikom na zapeček, kjer se je stisnil prav v kot, kadar mu je postalo preširoko tudi tu.

Domači so se privadili njegovemu trdovratnemu molku. Zdelo se je, da je bil odveč pri hiši, saj ga ni nihče pogrešal ne v mislih, ne pri delu. Postavljali so mu jed na peč, drugega

pa ni ničesar zahteval. V perilo ni dajal, vino je pozabil. Le nedelje je še razločil, ko se je napolil v farno cerkev k maši, daleč, kakor na božjo pot. Znanec ni imel več, predolgo je živel, pa se je gredel k maši pogovarjal z lipami in kostanji ob potu. Da, pri podriem zidu ali znamenju se je ustavljati, polihlo nekaj zamrmal, kakor ne bi razločil človeka od podrtga zidu, ki ima tudi svoje skrivnosti. Dolgost življenja ga je odvadila razločevati živo od mrtve stvari.

Tako se je poslavljajal od ljudi še živ in gorak, ko je sedel na zapečku in se je zrcalil v njegovih očeh svet, kakor odseva mračno jesensko nebo v zaostalih lužah po polju.

Bili so še časi bolesti, ki je stiskala njegovo srce, kadar je poslušal govorico svojega sina s snaho, pogovor z otroci, ki so od dne do dne pozabljali, česar jih je on pred hišo naučil. Poznal je jezik tistih ljudi, ki so v njegovih časih že spodjedali zemljo njegovega rodu, če jim ni uspelo na zemlji, so se pa kakor krti prišli do polja in ga uničili. On jih ni razumel, zakaj mu ne puste živ-

ljenja in ko je slišal, da je po vsej Koroški enako, se je še bolj čudil. Sprva je mislil, da je samo njegov mejaš, priseljenec, pohlepen ter ne spoštuje božjih zapovedi; nato pa je spoznal, da je ves rod tak in zbal se je te požrešnosti. Ogradil je vse svoje posestvo, kakor bi hotel potegniti veliko mejo. Toda meja je bila šibka in čimbolj so umirali njegovi sosedi, temveč se je naselilo tujcev v vasi; izvolili so svojega župana, postavili šolo, odprli žganjarne, naročili duhovnika, ter ga obkolili od vseh strani za njegovo ogrado. Tisti čas se je povrnil sin, pa ga nagovoril v tujem jeziku. Nevesto iz danih krajev je pripeljal seboj. Pokaral ga je, toda sin je vzrožil in on se je čudil, zakaj razsaja. Sin je podrl ograjo, vsak večer so se shajali tuji vaščani pri njem. Zaman se je povpraševal, zakaj imenuje sin zdaj zemljo drugače kot on, ki je toliko svoje krvi pcedil po tistih razorih.

Ko so dorasli otroci, da jih je lahko peljal pred hišo, jih je učil vere svojih starišev. Toda sin in snaha sta mu prepovedala, oskrnila sta v otrocih

nalno obleko. Zarežala se je dekla nemškega imperializma in kapitalizma v obraz iznenadenim in razočaranim proletarskim masam, katere so morale radi nemške gospodstvaželnosti v boj in smrt. Milijoni naših tovarišev so morali žrtvovati življenje, zdravje in delavno silo, ker je to zahteval nemški imperializem. Kje si bila takrat, ti nemška internacionala? Celi svet je gledal v tebe, celi svet je upal, da boš preprečila svetovno klanje, saj so stale za teboj ogromne mase delavskega ljudstva! Vlačuga! Prodala si svoje mase, izneverila se svojim namikom in obljubam! Zato ti pa danes ne verjame in ne sme verjeti nihče več, ker prevarila bi nas zopet!

Nemški imperializem je delal račun brez slovanske žilavosti in ni kalkuliral pravilno vojaške sile zapadnih narodov. V smrt in pogin obsodene slovanske mase so se uprle, ko so izprevideli, da se hoče le njih pogin in smrt, da jim grozi peta nemškega imperialističnega čevlja.

Tovariši! Postali smo svobodni, na svoji zemlji svoji gospodarji. Ne dajmo se zopet zaslužiti. Do sedaj smo bili politično in gospodarsko sužnji in hlapci in komaj smo postali neodvisni, samostojni, so že priganjati nemške izdajalske internacionalne na delu. Radi bi nas zopet oropali komaj pridobljene politične in gospodarske svobode. Nemški imperializem in kapitalizem se ne more več posluževati nemškega militarizma, zato je začel rovat s svojo internacionalo.

Nemško Avstrijo vladajo socialni demokrati in vendar so poglani svoje tolpe proti nam; ropajo in plenijo njihove horde po slovenski Koroški. Zakaj segajo ti apostoli mednarodnosti po naši grudi?

Naši preroki pravijo, da moramo biti mednarodni, ker razvijajoča se slovenska industrija bo privabila k nam madžarske, nemške in laške delavce in ti se morajo čutiti domače pri nas. Tako! Tujci bodo prihajali k nam jest kruha, tujci bodo zasedali pri nas dobra mesta, tujci se bodo polasčali lažjega in boljšega dela, ti slovenska proletarska para pa se zadovolji z najtežjim in najslabšim delom in če tega ne bo dovolj doma, pojdi v nemške ali ameriške rudnike, da se v kratkem telesno izčrpan in uničen, duševno ubit morda vrneš beračit in umret na rodno zemljo. Lahko mi poročate, da si ne bode pustili odjesti boljšega kruha, si ne bode pustili odvzeti boljšega dela. Ali ne poznate nemške ali madžarske domišljivosti in silovitosti! Tujec bo tebi domačinu zopet hotel zapovedovati!

Na korist tujcu pač ne bomo mednarodni, saj so vsi brez razlike proti nam, in naj so nemški, madžarski ali laški proletarci. Ali ne tlači laški proletarec v službi svoje „madre Italia“

ljubezen do njega in žalosten je umolknil. Poleti je hodil pred hišo in kadar se je prikazala izza vogala stara mačka, jo je poklical podomače in mačka je posabljal z repom ter se zadovoljno drgnila ob njem. Druge družine ni imel.

Nekoč je srečal svojega starega znanca iz sosednje fars. Drug drugemu sta potožila, kajti tudi v sosednji fari je bilo enako. Pomlad je vzela njegovega prijatelja in Andrej je pomolil za njegovo dušo vsako nedeljo.

Pridige že dolgo ni razumel, le povzdigovanje je še razložil od evangelija. In tedaj je izvlekel svoj stari molitvenik, ki se je odpiral že sam na tisti strani, kjer je bilo zapisano z velikimi črkami: „V imenu našega Odršenika“. Na izust je znal vso dolgo molitev in jo pri vsaki maši ponavljal tiho, sam zase. Kadar pa je prišel križev teden, je skozi vse tri dni molil križev pot, počasi, v svojem srcu, kajti pri vsaki postaji je videl svoj križ, ki ga je počasi prinesel do groba.

Tisto jutro je čutil, da je prišel do zadnje postaje in ko so zazvonili v fari zvonovi, je sklenil da gre poslednjč tja ter se pripravi na smrt.

Ko se je skobalil na tla, se mu je zmrgnilo pred očmi in opreti se je moral, da ni padel. Z velikim napo-

naše otroško dobro in zaupljivo istrsko ljudstvo, ali ne tira v ječe, pregnanstvo in obup naše goriške rojake laški sodrug?

Prijatelji, tovariši! glejmo na dejanja, ne ozirajmo se na besede. Dejanja nam kažejo cilje priganjačev laži-internacionalne.

Predraga je srbska legijonaška kri, ki se je mešala z vodo Vardarja, preveč jugoslovanske krvi je odplavila Gregorčičeva ljubljenska Soča v naše adrijsko morje, preveč slovanskih solz je popilo dalmatinsko in istrsko sivo kamenje, da bi sedaj ugrabila laška lokavost ali nemška krvava zločinska roka to, kar prej niso mogli priboriti z drinuti ali kanoni največjega kalibra.

Srbija, naš Pijemont, se je borila za svobodo svojo in svojih bratov, v krvi so jo hoteli vtopleti, ali njeni hrabri sinovi niso klonili glave, ko jim je teptal rodno zemljo švabski vrag, ko jim je pobijala očete in matere, ženo in dečo nemška in madžarske zver. Jugoslovanski Pijemont je rešil svojo ožjo domovino, dovršiti hoče svojo nalogo in osvoboditi zadnjo slovensko vas. Naša dolžnost je, da ga podpiramo, da sodelujemo in pomoremo svojim rojakom do narodne in politične svobode.

Morda bi kdo porekel, da nas bo zavlada domači kapitalizem. Prijatelji, prepričani bodite, da ne bomo pustili, da bi nam zavlada frak ali kuta, ne in nikakor ne! Nikdar se ne bomo pustili izkoriščati kapitalizmu in naj je ta tudi domač. Služili bomo sicer njemu, a služiti mora tudi on nam. Donos naših žuljev in našega znoja bodi last obeh.

Zavarujmo si svojo domovino, zavarujmo si jo najprej narodno in politično svobodno; gospodarsko si bomo zavarovali domovino potem. Da bo naša svobodna domovina demokratična in socialna, da bo mati nam vsem, zato bomo že skrbeli brez vsake mednarodne primesi in brez tuje pomoči.

Ljubitelji domovine na delo!

Joža Bekš.

Državni uslužbenci.

Kakor v večini Slovencev je našel tudi v nas, državnih uslužbenceh, veliki dan — majhne ljudi.

Majhne baš radi tega, ker se nam od premočnih žarkov vstale zarje tako neznosno blišči, da ne moremo jasno zreti, ker te velike krasne svobode ne moremo obseči.

Tako zelo so se privadile naše roke okov in verig, da nam zdaj, ko so odpadle, nekaj nedostaja. Tako čudežno smo bili prožeti avstrijsko-birokratičnega suženjstva, da nas ta tako nenadno vznikla svoboda, skoraj bi rekel — duši.

rom se je privlekel na cesto, počival ob drevesih, dokler ni prestopil praga cerkve. Začutil se je, ker ljudje so govorili glasno in oni na leci je govoril, kakor bi izganjal hudobne duhove.

Boječe in tiho se je prerinil do svojega sedeža, kjer je sklonil glavo na prsi in utrujen zasnuil. Bučanje orgel ga je prebudilo, da je s tresočo roko izvlekel molitvenik, ki se je odprl sam od sebe. Nekaj belega je zableščalo pred njim, vonj kadila mu je napolnil nosnice. Dalnji spomin je obudil v njegovem bitju pesem „te deuma“. Tisti hip pa je nekdo stegnil roko, razsrjeno in nestrpno, ter mu potegnil iz rok molitvenik. On ga ni spoznal, kajti nekaj hladnega je poljubilo noge, objelo kolena in že je začutil mraz krog srca, ko je z vsem naporom svojih moči odprl ustnice, da se pripravi na smrt. Pesmi na koru, ubrane z orglami, ni slišal, oči niso videle monštrance visoko nad glavami, le ustnice so šepetale staro molitev „V imenu našega Odršenika“.

Naenkrat pa je začutil, kako so se odprla pod njim tla in vedno hitreje se je pričel pogrezati v sladki, vabljivi hlad. Ustnice so se zaprle, le duša je še molila ono molitev, zadnja beseda pa je oledenela v srcu.

Se vedno se ozirajo oči boječe naokoli, kakor bi iskale onega, ki nam je z levico ponujal borni krubek, z desnico pa nas tiščal za vrat. Zato glave pokoneci, kot ponosni, samozavestni in svobodni državljani.

Pred vsem je treba, da se državni uslužbenci na slovenskem ozemlju združijo v eno organizacijo, ki imej dolžnost skrbeti za vse z enakomero in ljubeznijo. To stanovsko združenje naj je zasnovano na najširši demokratski podlagi; v njem mora najti mesta zadnja tobačna delavka, ki žrtvuje enako svoje fizične sile procvitu države SHS, kot najvišji uradnik — delavec svojo duševno moč.

Umevno je, da se moramo bolj kot kdaj prej zavedati svojih stanovskih dolžnosti zdaj, ko gre za koristi lastne države. Zastaviti moramo z največjo ljubeznijo in požrtvovalnostjo vse svoje sile za gospodarski razvoj in veličino mladega državnega ustroja, ker le tako bo mogoče postaviti trdni temelj, na kojem se bo mogla ugodno razviti zdrava in močna notranja uprava.

Zdravo in močno državno uslužbenstvo tvori zdravo kri vsake države — in kakor hitro bi se jela ta kri počasneje pretakati po državnem telesu, ravno tako hitro bi ta nedostatek uplival na celotni državni organizem. Prav tako kakor je naša dolžnost, da podpiramo obstoj in razvoj države z vsemi močmi, pa je tudi ta država dolžna skrbeti za zdravje svoje krvi, svojih uslužbencev.

Na lastni koži smo čutili, da strokovne organizacije državnih nastavljenec, kakor tudi njih dunajska splošna zveza v stari avtokratski Avstriji niso imele dovolj izdatne moči. Ko je hotela vlada uzurpirati nestvor takozvane službene pragmatike preko legalnih parlamentarnih zastopnikov, je to z lahkoto storila z zloglasnim § 14, niti od daleč pa ji niso bile pri srcu želje in zahteve stanovskih organizacij. Taki in enaki zakoni so se mogli tem lažje porajati, ker je moč in silo organizacij več ali manj utesneval element mešanega nacionalizma in razlika provincialnih razmer, česar se nam poslej, ko smo sami med seboj, ne bo več bati.

V časih, ko so se cene vseh življenjskih potrebščin najmanj podesetorile, državni uslužbenec z mnogoštevilno družino za dolgo več ne bo mogel obvladovati socialnih težkoč in se mora udati nemi resignaciji, če je tega sploh še zmožen in prej od glada ne pogine.

Kako pa naj izstradan delavec, ki je do vratu zadolžen in ne ve, kakšno uspanko bi zapel gladnim otrokom, še opravlja službeno dolžnost z veseljem in polnim uspehom, to je uprašanje s kojim se bo v prvi vrsti baviti enotni organizaciji.

V Ljubljani je osnovano „Društvo uslužbencev kraljevstva SHS na slovenskem ozemlju“. Naloga tega društva je zastopati gospodarske in stanovske interese vseh organiziranih državnih uslužbencev na podlagi pravic, ki so jim državno-pravno zajamčene.

Ker morejo biti v tem društvu včlenjene vse že obstoječe strokovne organizacije državnih uslužbencev na slovenskem ozemlju v vsemi svojimi člani, dalje uslužbenci in upokojenci, ki ne pripadajo nobeni strokovni zvezi, bo obsegalo to društvo močno celokupno organizacijo, katere vlada pri važnih socialnih ukrepih in odločbah, držača se demokratskih načel, na noben način ne bo smela prezirati.

Društvo bo tolmäč želja in zahtev med članstvom in vlado; društvo bo vladi povedalo na polna usta, da vsak delavec zasluži najmanj tako plačilo, da bo brez skrbi za gmojni položaj mogel prevzeti odgovornost, ki jo od njega zahteva službodajalec-država.

Zato naj ne bo med nami delavec v državnem podjetju, niti sluga, stražnika in poduradnika, ne oficijanta in uradnika v sodni pisarni ali drugod, ne onega, ki sprejema pošto in vlake, ter jih odpravlja, ki javne dajatve odmerja ali pobira, pretehtava, račune in jih ugotavlja, meri in meriči to našo toplo sladko grudo, razsoja spore, odločuje ter deli pravico, obdaja mladino z napojem učenosti — ali vse to odreja, vodi in nadzira; ne enega naj ne bo, ki bi motril skupno delo od daleč,

vsak najvišji in najnižji naj postane poedini člen verige, ki so vezala vse moči v silno necepljeno falango. Budri naj nas brezpogojno zaupnost in odkritost, možat nastop vsikdar, vsepovsod in za vsako ceno! In ko bomo enkrat gospodarsko močni, tedaj pričnimo s socialno osamosvojitvijo!

Zveza jugoslovanskih železničarjev v Ljubljani

je imela dne 11. maja t. l. v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani izredni občni zbor. Zastopanih je bilo nad 3800 članov. Vse podružnice razen dveh, so poslate svoje delegate. Zborovanje je otvoril predsednik tov. Ivan Deržič. Omenja, da so dnevi, ki jih živimo, jako važni za naš narod. Slovenski vojak mora imeti v sebi toliko ljubezni do trpinov na Koroškem, da nam reši zadnjo slovensko vas na Koroškem. Sramota je za nas, da nas morajo bratje Srbi reševati. Če ne napravimo sedaj reda in ne pokažemo potrebne enerzije za dosego popolne svobode in samostojnosti in ujedinenja, potem nismo vredni, da živimo, potem si zaslužimo, da poginemo pod peto tistih, ki so nas tlačili 1000 let.

Preide na poročilo o kongresu jugoslovanskih železničarjev, ki se je vršil 25. do 27. aprila t. l. v Beogradu. Zastopane so bile organizacije: Savez srbijanskih železničarja u Beogradu, Udruženje železniških službenika Bosne, Hercegovine in Dalmacije v Sarajevu, ter Zveza jugoslovanskih železničarjev v Ljubljani. Prvikrat so se sešli zastopniki treh organizacij na narodni podlagi, da se dogovorijo radi enotne organizacije, da se zjedinijo, kakor se je zjedini naš troimečni narod. Smoter naše organizacije bo, da delujemo skupno za svojo domovino in za lepšo bodočnost, svojega stanu, saj domovina je navezana na nas in mi na njo. Procvit enega je procvit drugega.

Pogajanja in razgovori so imeli uspeh, dosegli smo zjedinenje ter sestavili pravila za centralni odbor združenih društev. Prečita nato pravila centralnega odbora ter omenja, da so bila pravila enoglasno sprejeta na kongresu.

Kot zastopniki Zveze jugoslovanskih železničarjev v centralni odbor so bili izvoljeni tov. Leitgeb Anton, Simončič Joško in Korošec Blaž.

Nato poroča predsednik tov. Deržič o splošnem položaju železničarstva, povdarjajoč, da našega delavca odpuščajo, slovenskega železničarja, ki prihaja iz zasedenega ozemlja, ker so ga Italijani vsled štrajka, katerega o inscenirali zlobni elementi, odpustili, ne sprejemajo v službo, v Mariboru in drugje pa odjedajo Nemci kruh našemu človeku.

Predlaga sledečo resolucijo:

Izvanredni občni zbor Zveze jugoslovanskih železničarjev dne 11. maja 1919 v Mestnem domu v Ljubljani izjavlja:

Položaj jugoslovanskih železničarjev se je po osamosvojitvi troimečnega jugoslovanskega naroda vzlic vsem naporom in delu vseh narodno pošteno mislečih jugoslovanskih železničarjev poslabšal.

Železnice v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev so postale torišče najhujše protidržavne gonje raznih k nam poslanih tujih elementov. V Sloveniji so se sprejeli že odločljivi najhujši sovražniki našega naroda zopet nazaj od vlade vzlic protestom narodnih slov. železničarjev. V Banovini gospodari na vseh železnica madžarsko-židovsko-internacionalna klika in bode sigurno upropastila vse hrvatske železnice. V Hercegovini so še vedno najhujši krvniki jugoslovanskega naroda, razni madžarski in nemški pri-tepenci, ki jih v prejšnji Avstro-Ogrski radi popolne nesposobnosti niso mogli nikjer drugje rabiti.

Iz po Italijanih zasedenega ozemlja prihajajo dnevno naši tovariši in ne dobe zaslužka, ker so vsa mesta na slovenskih državno-železniških postajah zasedena. Slovenske profesjoniste mora ravnateljstvo državnih železnic Ljubljana odpuščati, ker ni o-

rodja in delavnic, da bi delali — a v Dravljah stoji nebroj železniških strojev, ki bodo do jeseni popolnoma propadli.

V Mariboru sede najhujši hujšakotujci pri polnih skledah — v delavnici in kurilnici južne železnice — a naši izprašani profesionalisti se potikajo z beraško podpora za brezposelne po domovini in vsesavajo strup, ki ga razširjajo razni boljševistični agenti.

Na stotine slovanskih državniških železničarjev je brez dela in kruha, njih države se potikajo po železniških vozovih in taboriščih v Strnišču, a v Banovini z korupcijo najhujše vrste tujci ne puste, da bi slovenski državno-železničarji prevzeli začasno hrvatske proge in vzpostavili reden varen obrat.

Vse prošnje narodno-stanovskih društev pri merodajnih faktorjih do sedaj niso našle vpoštevanja.

V času, ko slovenski narod po lastni krivdi krvavi, ko nam v tužnem slovenskem Korotanu nemške druhali pod patronanco mednarodnih voditeljev nemško-avstrijske republike moré in pobijajo slovenske žene, dekleta in deco, kličejo narodno-stanovsko organizirani slovenski železničarji voditeljem naroda: **Napravite red! Proč s hujšakot! Odstranite tuje elemente iz javnih služb.** Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Manifestacija za naše pravice.

Dne 12. maja so se zbrali v mestni dvorani v Ljubljani zastopniki vseh političnih strank, kakor tudi zastopniki vseh naših kulturnih, strokovnih in gospodarskih organizacij, da slednji p nove naše neomajane zahteve glede državnih meja. Je bila to resna in dostojna manifestacija, ki je jasno in brez vsakih ovinkov povzdignila v imenu slovenskega naroda odločno zahtevo, ki terja naše tolikokrat izražene svete pravice do zemlje, kjer prebiva kri naše krvi. Predno se odloči v Parizu naša usoda, naj v poslednji uri še enkrat čujejo voljo slovenskega naroda. Mirovna konferenca naj si dobro premisli, predno bo zadala naši domovini smrtno rano in odtrgala domovini sinove, ki so prikovani na zemljo in brate s katerimi smo delili usodo stoletja. Pravico imamo do Goriske, Trsta, Istre in do vseh delov Kranjske, kjer sedaj gospodujejo Italijani in naša mora biti Reka in cela Dalmacija izgubiti ne smemo slovenskega ljudstva, ki prebiva severno od Mure, v pokrajinah bivše Ogrske. Naše zahteve niso pretirane in še manj imperijalistične, kakor so zahteve naših dednih sovražnikov, ki hlepe po naši zemlji. Pravico in le pravico hoče težko preizkušeni slovenski narod. Če ne bo danes naša naša pravica zadoščenja, potem pride gotovo ura, ko bomo močni dovolj, da s silo in močjo naroda priborimo nazaj ukradene bisere domovini. Obupni krk podjarmljen h bratov nas bo vedno opominjal na našo siaro pravdo, in na krivične odločbe mirovne konference. Vse to si naj pariška mirovna konferenca še enkrat predoči in potem naj razsloja in odloči. Če bo preobvladovala pravica, potem lahko mirno čakamo odločitve, ker smo si svesti svoje svete pravice do vseh zahtev, ki jih stavimo!

Manifestacija vseh zastopnikov Slovencev opozarja mirovno konferenco na barbarstva koroških tolp, ki ropajo in plenijo, ubijajo in obešajo sinove slovenske koroške zemlje. Vsa po Slovincih obljudena ozemlja, Celovec in Beljak, mora biti naše.

Resolucije, ki natančno obrazlože naše zahteve, so se odposlale predsedniku Zedinjenih držav, ministrskemu predsedniku Francije in Angleške, mirovni delegaciji kraljevstva SHS in ministrstvu za zunanje stvari v Beogradu.

Organizirajte se v N. S. Z.!

V organizaciji je moč!

Socijalna politika.

Amerika za naše deo. Kakor smo že zadnjič poročali, bodo Amerikanci zasnovali za našo deco do 14 leta posebno akcijo v svrhu prehrane revnih otrok v večjih mestih in industrijskih krajih. Živila se razdeljujejo brezplačno in dobi vsak otrok na dan 40 g sladkorja, 150 g mleka in 20 g kakaoa. Akcije bodo deležni revni otroci v Ljubljani s predmestji, v Mariboru s predmestji, v Jesenicah, Ptuj, Celju, Zagorju, Trbovljah, Hrastniku in begunskem taborišču Strnišču. Prve posiljave živil pridejo v najkrajšem času v Ljubljano, kjer jih potem žitni zavod razdeli na posamezne preskrbovalnice otrok. Živila se bodo oddajala vsaki dan sproti otrokom in so kot razdelilnice določene šole, dneva zavetišča in ljudske kuhinje. Podoben način razdeljevanja živil za otroke se je baje v Belgiji izborna obnesel. Kakor čujemo, namerava naša vlada izvesti pomožno akcijo za ubožne otroke tudi za poznejšo dobo, ko bo ameriška pomoč prenehala.

Delavsko stanovanje. Vsi vemo, kako veliko pomanjkanje je danes glede stanovanj. Da je zopet delavec tisti, ki je najbolj prizadet, je jasno. Vse prošnje in rotnje ne zaležejo nič. Vlada dosledno molči in dela načrte, kako od pomoči stanovanjski miseriji. Vendar od samih načrtov še nihče ne bo pod streho. Naša brezposojna zahteva je, da vlada od svojih načrtov že vendar enkrat preide k izvršitvi in prične takoj z zidanjem delavskih hiš. Brezposelnih delavcev je dovolj, ki bodo radi delali pri gradnji stavb; denar se mora dobiti; glede stavbinskega materiala se bo pa tudi premostilo težkoče, če bo resne in odločne volje dovolj.

Osnovo zakona o zavarovanju delavstva je ravno kar izdelalo ministrstvo za socijalno politiko. Zakon bo natančno proučiti delavskim strokovnim organizacijam, da bo res vsestransko odgovarjal zahtevam novega časa. — Minister za socijalno politiko Jos. Gostinčar je poslal vsem ministrom v presojo zakonski načrt o delavskem zavarovanju.

Otrok delavca — trpina. Vsled slabih razmer našega delavca, je tudi njegova družina predmet največjih socijalnih krivic. Delavčeva meza ne zadostuje za preživljanje družine in zato mora tudi žena na delo. Delavčeva družina se razvija v razmerah, ki ubija rodove že v drugi generaciji. Proletarski otrok prične svojo krizevo pot že v materinem telesu, ko roma z materjo za zaslužkom po fabrikah in drugih težkih opravilih. V nenežnejši mladosti ga mora zapustiti njegova mati, da ne zamudi preveč na zaslužku. Višnja stanovanja, pododovanje boleznimi in neprimerna hrana povzročajo neizogibne otroške bolezni, ki imajo za posledico strašno umrljivost proletarskih otrok. V šolski dobi je otrok brez pravega nadzorstva. Že v nežni mladosti je navadno obsojen na veliko dela doma, ali celo v dela za zaslužek. Prav težko si pribori pot v višje šole, do boljših socijalnih mest, da mu zasije srečnejša bodočnost, kot očetu delavcu. Navadno se pa zgodi, da zapusti po obvezni šolski dobi učenje in prevzame edno dedščino svojih staršev: trdo pot vsakdanjega fizičnega dela. Telesno zaostaja, pravzaprav se otroče, dela od zore do mraka. Zakonodaja do danes še ne pozna zadostnega varstva delavcev-zadetnikov, ki bi jih ščitila pred izrabljanjem podetnikov. Tudi za strokovno šolsko izobrazbo je nezadostno skrbjeno. In kar je glavno, izvesti se mora zakonito varstvo materinstva in rešiti naše mačke dojenčke bede in pomanjkanja. Izgraditi je otroške bolnice in zavetišča za dojenčke, kjer bi dobili otroci pomoč v bolezni in zadostne in za njihovo mladost primerne hrane. Otroci so naša bodočnost in ponos. Če ne bomo veliki masi delavskih otrok posvetili tiste pozornosti, ki jo zaslužijo, potem smo zločinci nad narodom in domovino.

Socijalizacija bank in industrijskih podjetij na Angleškem.

Angleško ministrstvo je sklenilo, da se pod vladno kontrolo prevede socijalizacija bank na zadržni podlagi.

Politične vesti.

Pred odločitvijo mej kraljevstva SHS. Po poročilih iz Paura dobi naša država Bosno, Hercegovino, Hrvatsko in Kranjsko, nadalje srbske okraje Bačke med Tiso in Donavo in severno od Drave. Nemška Avstrija bo obsegala dele Koroške in Štajerske, Gorenje in Nižje Avstrijsko, Solnograsko in Tirolsko. Madžarska država bo obstajala samo še iz donavske ravnine, hialja dobi južno Tirolsko do Brennerja. Naše zapadne meje bodo odločene v našo začasno narodno in državno škodo. Gotovo je, da dobimo Reko, Trst, Gorico in Isuro dobi Italija, toda le — začasno, ker se danes ne moremo upirati s silo krivicam močnejšega. Pide pa čas, ko bo naš narod spregovoril svojo zadnjo besedo.

Čehi za koroške Slovence. V seji češke narodne skupščine dne 12. t. m. je poslanec dr. Fianta skupno s tovariši vložil predlog glede preganjanja koroških Slovencev s strani nemških voj. tolp. Poslanci so vložili naslednji nujni predlog: Vlada naj sé takoj obrne do prijateljskih entitnih vlad, da nastopijo čim strožje zoper nemško nasilstvo. Vlada naj upravičene zahteve Jugoslovancev po osvoboditvi Slovencev izpod ponižujočega nemškega jarma podpira na ta način, da se vsa koroška dežela, ki je bila prvotno popolnoma slovenska in ki je danes le umetno germanizirana, prisodi združenemu kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

V Italiji se množe vedno bolj politični nemiri. V Napolju je nastal hud boj med vojaštvom in policijo. Tudi v drugih mestih se vršijo nemiri, ki imajo vsi političen značaj.

In ostalo bo vse pri starem! Če nečemo, da bi se take stvari, ki so se dogodile na Koroškem prve dni maja, še kedaj ponovile in s tem izpodkopale še tisti ugled, kar ga imamo pred svetom, moramo brez qzira, brez hinavščine in brez medstrankarskih dogovorov razjasniti vzroke, ki so povzročili slovensko koroško sramoto! Poiskati vzroke in jih na vsak način in za vsako ceno odstraniti, to bi bila naloga slovenske politične javnosti, ne pa tkati složno plašč, za katerim bodo edinstvo in državno sovražni elementi še nadalje uničevali delo, ki so ga vršili naši idealni, nesebični mladeniči in moške s svojo srčno krvjo.

Ko se je dognalo, da smo bili na Koroškem sramotno poraženi, je takoj sicer brezbrizna slovenska javnost začela iskati posamezne krivce te nesreče. Eden je dolžil dr. Brejca, liberalci izza Agromerurjevih časov dr. Žerjava, socijalni demokrati, ki tudi v vladi sede, so dolžili obadva, zavijali oči in se delali najbolj ogorčene. Komaj se je pa začelo brezobzirno razkrinkovati, kaj (ne kdo!) je koroško sramoto povzročilo, so že stranke sklenile dogovor, da se ne bodo napadale in da se bodo oficijelno lojalno obnašale med seboj. Sklenilo se je, da se krivcev ne bodo izdalo. Prav! saj jih tam ni, kjer so jih nekateri hoteli najti! Prav pa ni, da se niso dale garancije, da se ne bodo še nadalje ustvarjale tiste razmere, v katerih edino je mogoče, da se rode koroške tragedije. Brez takih garancij so vsi dogovori sama brezpotrebna in hinavščina. Mislili smo, da se bo sedaj vendarle prisililo — govorimo odkrito — socijalno demokratsko vodstvo, da počisti svoje vrste, kjer se zbirajo elementi, ki so ustvarili tisti milje, kateremu edino so koroške žrtve in koroški poraz pripisovati. No to se žalibog ni zgodilo in tudi klerikalci niso dali jamstev, da bodo zavezali čeljusti tistim duhovnikom, ki sejejo brezdomovinstvo v srce našega ljudstva, ki živi samo od tega, kar slisi. In tako bo ostalo vse pri starem, delala se bo še naprej „politika“.

Taki so. Sodrugi Golonh odgovorni urednik „Napreja“ je ob asistenci sodruga Lemeža še 12. maja pri manifestaciji za pravično ureditev naših mej zvišeno povdarjal, da je socijalna de-

mokracija prva bojovnica za kulturo in napredek, skratka dostojna in kvišku stremeča stranka. Vendar že 14. maja, to je 48 ur pozneje je specialno demokratski „Naprej“ pokazal, da je pri njem o kulturni malo govora in o dostojnosti še manj. „Naprej“ in „Jugoslavija“ sta v velikem prepiru radi znanih jeseniških dogodkov, kjer se socijalnim demokratom očita ob priliki napada koroških tolp narodno nečastne in sovražne nastope. Obe stranki izjavljati, da imata za svoje trditve priče na razpolago. V prepir se zaenkrat podrobno ne bomo vtikali, ker bo itak preiskava točno dognala. Da je narodno izdajstvo od strani internacijonale mogoče, o tem ne dvonimo, ker imamo že preveliko izkušenj za seboj. Sedaj nas predvsem zanima ton polemike. Priznati moramo, da smo marsikaj vajeni slišati iz ust sodrugov, vendar kaj takega kot je napisal „Naprej“ dne 14. maja, se ne sliši vsaki dan v slovenskem jeziku. Zato komentar. V članku „Kako je na Jesenicah“ piše med drugim „Naprej“ — „Ali še veš kaj imaš danes na vesti, žurnalistična baraba, človeški izmeček, politična vlačuga, vojni dobičkar, ki izdajaš „Jugoslavijo“? . . . Pes! Si pač najpristnejši predstavnik telesnega in človeškega blata. Pes! . . . Prijatelji sodrug! Kje je kultura! Ali vas ni sram pamfletske besede, ki jih do danes v najhujših političnih bojih še ni zapisal slovenski žurnalist! Taki stavki niso vredni človeka, kaj šele dostojnega človeka, ampak kvečjemu — vendar ne moremo vas označiti, ker bi potem morali govoriti z vašo umazano besedo. Sicer pa čemu razburjati se! Enkrat ste vsaj tudi v svojem oficijelnem listu govorili tako, kot govorite vsaki dan na svojih shodih. Le sram nas je, da delimo z vami domovino lepote in velike čustvene kulture, ki je tako zvišena nad vašimi blaznimi izrodki.“

Proti madžarskim boljševikom. Boljševiška vlada v Budimpešti je zaprosila entento za premirje, nakar so ustavile njene čete prodiranje proti Budimpešti. Ker pa se je po petih dneh poganjanj dognalo, da je madžarska boljševiška vlada poslužila premirja le v svrhu, da se pridobi na času in da ruski boljševiki medtem napadejo rumunske čete, je ententna armada začela zopet prodirati naprej. Rumunske čete se vedno bolj približujejo čehoslovaškim, s katerim hočejo skupno zavzeti Budimpešto in končati tako boljševiško strahovlado na Madžarskem.

Ruski boljševizem pred polomom. Po poročilih iz Rusije, se nahaja boljševiška vlada v hudi krizi, katero je povzročil notranji in gospodarski položaj. Slaba uprava boljševiške vlade je uničila vse gospodarske dobrrote nekdanje bogate Rusije. Poljedelska in obrtna industrija se skoraj izgini, ljudstvo je demoralizirano. Boljševiška vlada izdaja vedno nove bankovce, ki nimajo nobenega pokritja. Tudi vojaški položaj boljševikov je vedno slabši. Vojaška akcija proti boljševikom napreduje sicer počasi toda smoterno. Finske čete se vedno bolj približujejo Petrogradu. Jugoslovanski poslanik v Rusiji se je preselil v Arhangelsk, katerega imajo v posesti ententne čete. Poslanik poroča, da se razmere v Rusiji obračajo na boljše in da bo kmalu zopet normalno življenje.

Boljševizem umira. Sovjeti padajo kot papirnati gradovi. Monakovo, Budimpešta sta zgubila svoje in zdi se, da bo ruskim zadal smrten udarec general Kolčak. S tem pač še ni rečeno, da je boljševizem že mrtev, vendar umira. Na vsak način pa je verjetno, da Nemčiji ne bo mogel služiti več v pomoč proti zaveznikom. Bataljoni Noskega so zavzeli Monakovo, rumunska armada Budimpešto. Zavzetje središče je zadostovalo, da so stili moč centralnih teroristov. To je dokaz, da je bila njihova moč zelo omejena in da niso imeli vpliva na široko maso ljudstva, katero so hoteli vladati. V Rusiji ima večjo moč, vendar stojijo Finci pred Petrogradom in Kolčak pred Kazanom na pohodu proti Moskvi. Ko boste zavzeti glavni mesti, bo doletela Ljenina ista usoda kot Belo Kuna; kajti tudi on opira svojo moč na zmešnjavo v velikih mestih. Za sklep miru je pomembno, da zgubi sovražnik tudi to svoje zadnje orožje.

Poziv

narodno čutečemu delavstvu.

Dogodki zadnjih dni so nam pokazali "jugoslov. soc. dem. stranko" v taki luči, da bi bil greh imenovati to stranko "jugoslovansko". V nešteti slučajih so se razkrinkali sami. Narodno zavodni delavci, skrajni čas je, da obrnele hrbet tem našim največjim narodnim škodljivcem, da ne pade po nedolžnem tudi na vas skrajno ogroženje in sveta jeza vseh pošteno mislečih Slovencev. Pristopite k Nar. Soc. Zvezi, v kateri boste našli svojo pravo pomočnico in zaščitnico vseh sočijalnih zahtev. V organizaciji je moč! "Nar. Soc. Zveza" je tako močna, da se nikomur ni treba bati terorizma brezdomovinskih rdečkarjev. Vzglej bodi "Zveza jugosl. železničarjev", ki je popolnoma izpodrinila brezdomovinske socije. K. Z. J. Z. so pristopili tudi hrvatski in srbski železničarji. Tako bo Narodna Socijalna Zveza združena z Zvezo jugosl. železničarjev največja in najmočnejša organizacija v kraljevstvu SHS.

Vsa pojasnila daje tajništvo NSZ v Ljubljani, Narodni dom.

Tedenske vesti.

— Odslovitvev tujerodnih javnih nameščencev. Deželna vlada za Slovenijo je sklenila, da se odpustijo iz službe poleg tujerodnih državnih uslužbencev tudi nameščenci in uslužbenci bivših kronovin, okrajev, občin in drugih javnopravnih zastopov.

— Polnoletnost z 21 letom. V narodnem predstavnstvu je bil predložen zakonski načrt o polnoletnosti jugoslovanskih državljanov, ki naj se doseže z izpolnjenim 21 letom.

— Tako je prav. Po odloku hrvatske pokrajinske vlade se morajo uporabiti nabrane svote za spomenik Franca Jožefa I. za kako javno ustanovo ali kako človekoljubno svrhu.

— Direktna železniška zveza med Francijo in Jugoslavijo. V Parizu so se končali dogovori med francosko in jugoslovansko vlado glede upeljave direktnih železniških zvez med Francijo in Jugoslavijo.

— Nepotrebne žrtve. Našli so se ljudje, ki imajo preveč denarja, s katerim hočejo obdarovati one, ki bodo podpisali mirovni dogovor v Parizu. Tako so n. pr. Cerniceanu darovali zlato pero, s katerim bo podpisal mir. "Zveza francoskih prostovoljcev" pa je zbrala veliko svoto denarja, s katerim hoče kupiti vse potrebščine pisalne mize, izdelane v čistem zlatu.

— Goljufije pri Vojni zvezi. Že zadnjič smo govorili o velikih goljufijah pri Vojni zvezi v Ljubljani, ki jo je s tako veliko vneto vstopovod zagovarjal socijalno-demokratski kapitalist Tone Kristan. Sicer se vedaj sodrug Kristan otepava na vse strani in neče vedeti o nobeni krivdi. Vse kar se je zgodilo, se Kristanu zdi skoraj samo obsebi umljivo. Samo to ne vemo, če je delavstvo istega prepričanja in če bo mirno počelo dejstva, da se je kradel delavski denar in za iztrgane delavske družine že itak pičlo odmerjena živila. O poteku preiskave bomo še obširno poročali in delavstvu jasno obrazložili, kako se gospodari v podjetjih, kjer imajo socijalni demokratje prvo besedo. Za danes zadostuje, da so zaprli poleg ravnatelja Žalerja in Bolhe še Rudolfa Orosija, Alfreda Liningerja in Davorina Frančiča.

— Italijanski vohun pred sodiščem. 14. t. m. je sedel na za ožni klopi v ljubljanskem dež. sodišču Ivan Rakoše, krojaški pomočnik doma iz Broda pri Novem mestu. Obtoženec je bil v vohunski službi italijanske vojske. V Idriji je služil italijanski oblasti kot tomač za osebe, ki so prihajale preko demarkacijske črte. Hodil je tudi v Škofjeloško po naše časopise, za kar je dobival od Italijanov obliko, denar in hrano. Izdajalec domovine je priznal svojo krivdó. Razprava se je odgodila v svrhu prizvedb, če spada obtoženec pred vojaško ali civilno sodnijo.

— Osemurni delavnik za železničarje v Italiji. Italijanski prometni minister je določil za železničarje osemurni delavnik z enim dnem počitka v tednu.

— Cigani na Dolenjskem. Ciganska nadloga na Dolenjskem je vedno večja. Tatvine in vplomi so na dnevnem redu. Nedavno so neznani uzmoviči izpraznili vso trgovino krojaču Pelkotu v Novem mestu. V Dogaň h selih so odnesli pri belem dnevu Janezu Novaku skoraj vso obleko in veliko živeža. Lansko jesen je bilo ukradeno Alojziji Ogulin z Vrčič veliko oblek in drugih reči v vrednosti nad K 7000. — Ko se je pozneje Ogulinova peljala v Semič, je opazila v vozu tri cigane in dve ciganki, ki so bili vsi oblečeni v ukradene obleke. Orožniki so nato dognali, da so cigani res ukradli obleke. Skoraj gotovo so tudi vse druge tatvine izrisli cigani. Naše oblasti morajo najstrožje nastopiti proti ciganom, ki so vedno večja nevarnost v naši dolenjski pokrajini.

— Jubilej umetnika. Anton Cerar-Danilo praznuje prihodnji teden kot režiser in igralec slovenskega gledališča svojo 40 letnico umetniškega delovanja. Izreden dogodek je to za slovenskega igralca. Anton Danilo je podpredsednik gledališke organizacije skupine N. S. Z. in mu v imenu organiziranega delavstva iskreno častitamo z željo, da bi mu bilo še dolgo let usojeno kar najuspešnejše delovati kot doslej za procvit slovenske Taije.

— Srbske knjige s cirilico so te dni v Ljubljani pokopili semkaj došli srbski vojaki. Ko so prišli, niso povpraševali, kje se dobi rušni vinice, temveč kje se dobe srbske knjige in v dveh, treh dneh so knjigarne razprodale vse knjige tiskane s cirilico. Ko bi se tudi naši vojaki tako zanimali za slovenske knjige! Poznemajte svoje brate Srbe!

— Spoznajmo Koroško — naše Kosovo! Zavedajmo se svojih pravic do Koroškega — zibelke Slovenstva! Vse premalo še poznamo Koroško in baš prav je dala knjiga "Koroško", ki jo je izdala pisarna za zasedeno ozemlje. Knjigi je pridejan večbarven zemljevid Koroške. Cena knjigi in zemljevidu 4 K. Opozorjamo tudi na brošuro s slikami "Poglavje o stari slovenski demokraciji", ki kaže, da smo bili Slovenci že od nekdaj demokratičen narod, ki si je na Gosposvetskem polju sam volil svoje kneze. Brošura stane 2 K. Razširjajte te dve knjigi med vojake in med ljudstvo. Vsakdo bi naj poznal našo Koroško! Knjigi se dobivata v upravnistvu "Jugoslavije" v Ljubljani in pri njenih podružnicah v Mariboru, Celju, Ptaju in Novem mestu ter po vseh knjigarnah.

— Začasen obči pokojniški zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje službo bilance zmožnega knjigovodje v starosti do 35 let. Plača in napredovanje po lastni pragmatiki zavoda, kar pa ni slabše, kakor pri državnih uradnikih. Prednost imajo prostilci s srednje šolsko izobrazbo. Nekolkovane prošnje, opremljene z domovinskim listom, s šolnimi spričevali, z dokazili o dosežanem službovanju, z zdravniškim in pravstvenim spričevalom je vložiti najkasneje do 1. junija pri zavodu v Šolskem dreveredu šte. 2.

Vojnim invalidom.

Komisija za preskibo vračajočih se vojniki je sklenila, da izkoristi za vojne invalide obstoječe topliške in kopalske naprave v:

Rogaški Slatini (za bolne na ledvicah, sladkosečnosti, črevesnih katarih) in Dolenjskih Toplicah (za revmatizem, posledice ran in zlomljenja kosti).

Vrhtega se priredi grad Golnik za lahko bolne na pljučih in kiruržno tuberkulozo.

Invalidi, kateri žele piti v eno teh zdravilišč, se imajo do 25. majnika s prošnjo javiti pri okrajnem glavarstvu svojega bivališča, da se tam zdravniško preiščejo.

Komisija za preskibo vračajočih se vojniki v Ljubljani.

Boljševizem in ženska.

Bivša komunistična vlada v Monakovem je izdala med drugim tudi za kulturno državo sramotno naredbo o komunizmu žen, zlasti onih od 16. do 40. leta. Ta naredba je izvala med monakovskimi državljani strahovito reakcijo, najgorečnejši komunisti so izpremenili svoje mišljenje ter se izjavili za obnovitev ustavne vlade in so bili odločno proti temu, da bi se ženski člani družine degradirali do "državnih punic" v svrhu nasladi vsakemu, tudi priskutnemu moškemu individuumu, brez razlike, po ruskem uzoru, kjer morajo lepe žene sprejemati ljubavne obiske vsakega moškega na podlagi posebnega "kupona ljubavi" (coupon d'amour).

O tej socijalizmi žene po ruskem vzoru pripoveduje v "Gazete de Lausanne" Sergej Perski naslednje strašne podrobnosti. U Murzinovki je bilo 60 žen iz siojev buržoazije rekviriranih po nalogu mestnega sovjeta u Brjanskju in oddanih neki artilerijski diviziji. V Nikolajevsku je mestni sovjet prisilil vse žene, da se stavijo na razpolago članom vlade. Po pričevanju generala Povla so bile v nekaterih krajih vladimirske gubernije bičevane vse mlade žene in devotke, ki so se branile sprejeti moške z "ljubavnimi kuponi".

Perski dalje pripoveduje, da so bile junakinje ženskega batajiona, ki so se vso vojno hrabro borile na fronti proti Nemcem, razorožene od rdeče garde in odvedene v kasarno, kjer so morale podleči največji sramoti v pričo "oblasti". Dalje veli Perski, da so se boljševiki, ki so pobili sovražne jim moške, najraje pozabavili z njihovimi ženami, hčerami in sestrami. Kjer koli je bilo mogoče, so boljševiki žene socijalizirali in jih postavili na razpolago gospodu "komisarju".

Narodno socijalna Zveza.

Člane NSZ. opozarjamo, da so uradne ure NSZ. vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 15. do 19. ure popoldne v Zvezni pisarni v Narodnem domu, prvo nadstropje, desno. Člani, ki so zaostali s članarino, naj isto čimprej poravnajo. Podpore se izplačujejo vsak dan od 16. do 19. ure dopoldne in ob nedeljah od 9. do 11. ure dopoldne.

Upravni odbor NSZ. ima v nedeljo dne 18. t. m. točno ob 10. uri dopoldne važno odborovo sejo v prostorih NSZ. v Narodnem domu. Tovariše odbornike in člane nadzorstva pozivljemo, da se seje zanesljivo udeležijo. Vodstvo NSZ.

Narodno-socijalna tiskovna zadruga v Ljubljani ima svojo pisarno v Narodnem domu, prvo nadstropje. Uradne ure so ob delavnikih od 18. do 19. ure popoldne in ob nedeljah od 10. do 11. ure dopoldne. Zadruga knjižice prejmejo člani v nekaj dneh.

Mladinska skupina NSZ. zopet prav pridno deluje. Vajenci se shajajo vsak dan med 18. in 20. uro zvečer v svojih prostorih v Narodnem domu. Nove člane se sprejema vsak dan. Dramatični odsek prav pridno poskuša nove igre in v kratkem se ustanovi tudi tamburaški zbor. Napravimo več izletov v ljubljansko okolico in o Binkošti večji izlet na Bled. Mladeniči pristopajte k NSZ.

Kamnik. Našo podružnico NSZ. hočejo gotovi ljudje razbiti, to pa radi tega, ker nočejo trobiti v njih politični rog. Dosegli so, da je nekaj članov odstopilo, vendar organizacije s tem še niso odstranili. NSZ. je za kamniške delavce že marsikaj dosegla. Zato smo prepričani, da bodo odstopivši člani kmalu zopet sprevideali, kje je njih pravo mesto. Značilno pa je, da je hujškanje trajalo že več tednov in so delavcem grozili, da bodo odpuščeni iz službe, ako ne pristopijo k internacionalni organizaciji. Res, lepa svoboda vlada pri nas in čudno razumejo gotovi ljudje svobodno državo. Na razpolago imamo priče, s kakšnim terorizmom se je nastopalo proti delavcem, tako da skoraj ni čudno, da so se nekateri delavci zbalii in udali temu terorizmu. Za danes

gotove ljudi na to opozarjamo, in jih svarimo pred nadaljnjimi takimi koraki, sicer jim bomo vračali milo za drago. Dolgo smo to molče prenašali ali sedaj je tega dovolj.

Bled. Tudi naš biser gorenjski se je prebudil. Nimamo sicer velike industrije in velikih podjetij, v katerih bi bilo na tisoče delavcev, a vendar nas je precej delavcev in vsi smo organizirani v NSZ. Že smo prekoračili število 120 članov. Pri nas vlada neznašna draginja in ni še vse tako, kot bi moralo biti. Zato smo se odločili, da si ustanovimo lastni konzum, v katerem bodo delavci in drugi, ki si služijo kruh, dobili za prvo silo vsaj živila in to po zmerni ceni. Da pa dobimo prvi vir za tako napravo, smo se odločili, da priredimo na Binkoštno nedeljo veliko veselico na Blejskem gradu. Iz Ljubljane in iz drugih krajev je obljubljeno, da nas ta dan obiščejo v večjem številu.

V nedeljo 11. t. m. smo imeli shod, ki je bil tako številno obiskan, da so bili prostori pri Potočniku premajhni. Na shodu je poročal predsednik NSZ. tovariš Juvan, ki je v nad eno uro trajajočem govoru v živih besedah pojasnil položaj v katerem se nahajamo in razložil veliki pomen in potrebo organizacije. Delavci, veliko dela nas še čaka, posamezniki ne dosežemo nič, zato se oklenimo svoje organizacije — Narodne socijalne zveze. Še veliko izpremenb bo potrebno predno bomo mogli biti blejski delavci zadovoljni. Delavci še vedno nismo zastopani v občinskem odboru in v občinski aprovizaciji, četudi smo že imenovali svoje zastopnike. Ali župan lahko dela, kar hoče? Ali bo potreba, da bomo govorili glasneje?

Tudi nekaj privandranih Nemcev se še vedno šopiri tu, ki niso nič kaj zadovoljni z Jugoslavijo, a drugi se pa zopet prav pridno učijo slovenski in imajo celo posebne učitelje zato. Prej vsa leta, kar so bili tu, se niso hoteli priučiti slovenščine, sedaj menda uvidevajo, da morajo. V Vintgarju ima še vedno žago, mlin in mizarstvo neki privandran Tirolec — Neumayer. Kaj res ni zmožnega domačega človeka, ki bi tako podjetje prevzel? Še bo treba železne metle! Ako drugi nočejo ali niso zmožni, bomo delavci začeli posmetati. To pa že danes povemo, da bo ta metla neusmiljena.

Boljšviki srednja vas, rudokopi, podružnica NSZ. Zares žalostni časi so nastali, ker je skoro dan za dnem hujša draginja. Ako pojde tako naprej, bomo morali skoro najmanj s košom nositi denar, ko bomo šli kupovat živila in obutev. Samo vprašanje je, kje bomo dobili toliko denarja. Kmetje že se izhajajo, ker imajo velike dohodke pri prodaji svojih pridelkov. Ali kaj pa mali posestniki in sploh delavci. Zasluzek le odtrgavajo, da bi ne šel z draginjo vred skupaj kvišku. Zato raj kličemo z močnim glasom: Združimo se v skupni organizaciji vsi delavci in delavke in potem bo zmaga naša! Zakaj, mi smo prepričani, da bi že nobeden izmed nas ne bil ostal pri rudokopu, ako bi se ne bili organizirali v NSZ. Zveza nam je veliko pripomogla do pravega reda in boljše plače. Z združenimi močmi bomo tudi prav kmalu pomedli z vsemi privandranimi tlačitelji, ki še danes gospodarijo nad nami.

Za bodočnost.

Po tolikih letih strahovite svetovne vojne vsi narodi nestrno pričakujejo sklepa miru. Mir in zopet mir, tega potrebujejo izmučeni narodi. Počasna je ta mirovna konferenca, ki se je zbrala v Parizu, da sodi in razsodi. Njeno počasnost še povečujejo dogodki, kakoršne so povzročili madžarski magnatje s svojo boljševiško prekucijo, kakor tudi razmere v Rusiji, Poljski, Romuniji in Nemčiji. Dovolj imamo vojnega trpljenja, vsi si želimo rednega in mirnega življenja, da zacelimo težke vojne rane in poravnamo in postavimo na novo razdrte domove. Miru in reda pa potrebujemo tudi, da se moremo posvetiti z vsemi silami vreditvi svoje mlade, osvobodjene domovine, da začnemo novo življenje svobodnega naroda, kojemu je sojena lepa bodočnost. Izogibljajmo

se lahko miselnosti in nepremišljenosti dejanj ter imejmo vedno pred očmi veliki smoter: varnost in dobrobit svoje mlade narodne države, saj država smo mi sami, cel naš narod. Treba nam moči, silnega duha in železne volje, da pokažemo, da smo disciplinirani in zaveden narod, kateri hoče svobode in si jo tudi zna varovati.

Mi smo mlad in zdrav narod, po narodi bogata je naša domovina in če se tedaj poprimemo dela z vso resnostjo in vztrajnostjo, bomo v kratkem preboleli vojne rane.

Pokažimo celemu svetu, da smo vredni in zreli za svobodo. Od vseh stani burkajo ob naše meje revolucionarni valovi, a v naši domovini vlada vzoren mir in red. Očuduje nas cel svet, vpoštevajo nas sovražniki in škodoželjenci, kateri bi radi odtrgali iz našega telesa razne dele. Med premaganimi narodi vladavilskinski red, pobijajo se med seboj, kakor da bi ne preteklo dovolj krvi tekom svetovne vojne.

Kdor ljubi svobodo, kdor ljubi svobodno domovino, ta pomagaj z vsemi svojimi močmi, da vzdržimo red v svoji mladi državi!

Dopisi.

Kje je človekoljubje? Iz po Italijanih zasedenega ozemlja prihajajo številni železničarji, katere so Italijani po nesrečnem štrajku odpustili iz službe in sedaj odpravili v Slovenijo. Mnogo teh revežev je brez vsakega vinarja. Prišli so sem v nadi, da dobijo vsaj majhen kosček kruha. Toda razočaranje je veliko za tistega, ki je bil le provizorično in ne definitivno nastavljen. Vržejo ga kratkoma na cesto z izgovorom, da ne rabijo več ljudi. Nič mu ne pomaga, da je že več let pri železnici, nič mu ne koristi, da je že več let pri provizijskem skladu. Mirnodušno ga odslavimo, češ pojdi, kamor te pot nese. Izgovarjajo se ti človekoljubi tudi na predpise. Vrag po vaših predpisih! Ali veljajo predpisi samo za nas največje reveže? Vojska ni poznala nobenih predpisov, vojska nas je spravila v nesrečo, vojska nas je prisilila, da si moremo iskati novih domov in novih službenih mest. Vojska pa je prinesla Vam tople in mehke sedelce in to brez predpisov. Če ste zlezli na varno in ugodno mesto, pa se usmiliti nas, ki smo na cesti z beraško palico v roki. Preskrbite nam dela in kruha in glejte na potrebo, ne na predpise. Požurite se, ne jezdite počasnega avstrijskega „amfšimelja“. Reklo se nam je, da dela službo še mnogo takih, ki ne spadajo k nam. Zakaj ne spravite teh ljudi iz službe, če nimajo pravice do nje? Gospodje! Napravite red. Pomagajte in ne tirajte nas v roke boljševizma in prekucije, ker hočemo tudi mi živeti. Nismo trpeli za Jugoslavijo zato, da bodete Vi na mehku, mi pa na cesti. Vedite, da imajo železodolci tudi naša deca, vedite, da tudi naše žene — matere imajo sree in ne morejo mirno gledati od gladi jokalnih in propadajočih otrok. Mi hočemo dela, hočemo službe in to nam preskrbite tisti, ki ste se vsedli na odločilna mesta!

Uradniki — begunci. Kakšna je usoda uradnikov — begunciev, naj pove javnosti moj slučaj. Poročen, hvala Bogu do sedaj še brez otrok, prejeman z osmimi službenimi leti 256 K mesečno, t. j. 133 K plače in 128 K draginjske doklade. Družinsko življenje je izključeno, ker iščem že nad 3 mesece zastonj stanovanja. Zeno imam na deželi ter ji pošiljam mesečno 50 K od družinskega prispevka. Sam pa plačujem za kosilo in večerjo mesečno 240 K, za sobo 50 K, torej skupaj 290 K, to se pravi, da brez zajutreka in vsake najmanjše druge stvari doplačam 36 K iz lastnega žepa, da smem delati službo. Toda to še ni vse. Sem eden onih nesrečnih begunciev, ki je ušel s samo obleko na sebi, eno sraceo in spodnjimi hlačami. Hotel sem spraviti nekaj perila čez demarkacijsko črto, kjer so mi vzeli vse in imam najmanj do 2000 K škode. Nabaviti si ne morem ničesar, ker plača mi niti ne zadostuje za vsakdanje živ-

ljenje, prihrankov pa tudi nimam. Nihče ne vpraša, kako živimo. Na prošnje se nikdo ne ozira. Pri vsej tej mizeriji pa moj slučaj še ni najslabši. Naj se oglasi še drugi, katerim se godi slabše. Potrebno bi bilo, da se sestanemo vsi uradniki — begunci in se pomenimo, kako in kaj moramo storiti, da se izboljšajo naše življenske razmere.

V trgovskih in podjetniških pisarnah so še vedno uslužbenec predmet največjega izkoriščanja. Velika trgovina in podjetja plačujejo svoje pisarniške moči sramotno, akoravno so se v teh obratih grabili milijoni v korist posameznih špekulantov. So pisarniške moči trgovskih konterjev, ki imajo plače komaj po 150 do 200 K mesečno. Kontoristi, korespondentje in knjigovodje so svojim šefom podrejeni kot ljudje druge sorte, brez pravice in najmanjših udobnosti, kot bi jih lahko zahteval zase zadnji hlapec. Uradne ure se raztezajo v neskončnost; delati se mora po deset in še več ur na dan in to brez odpočitka, kot uprežna živina iz dneva v dan. Za svoje vestno delo prejme uslužbenec kvečemu to priznanje, da se ga za najmanjši pregrešek zmerja, brez obzirov in srea. Bog obvaruj, da bi se kontorist najmanj zoperstavil svojemu šefu, ker ga takoj čaka odpoved in je naenkrat na cesti brez zaslužka in kruha. Saj je pred durmi kontorja vse polno novih kompetentov, ki komaj čakajo, da dobe vsled splošne brezposelnosti izpraznjeno mesto. Tako uslužbenec kontorja trpe in kolnejo svojo usodo, brez vsakih izgledov na boljše čase. Če vlada še pravičnost na svetu in če niso vsi slavospevi o socialni pravičnosti le prazne besede, potem se bo moralo nam uslužbenecem v trgovskih in podjetniških pisarnah takoj in brez odloga od pomoči! Vlada mora takoj uvesti za nas minimalne plače, ki bodo popolnoma odgovarjale našemu delu in zmoglostim, kakor tudi našim zahtevam po dostojnem, človeka vrednem življenju. Delavne ure se morejo omejiti in enkrat za vselej onemogočiti vsako izkoriščanje od strani delodajalcev.

Jesenice. Dolgo smo trpeli in molče prenašali terorizem in hinavščino naših nemčurjev-socijev. Mislili smo, da so se vendar enkrat spametovali. Da so bili pod Avstrijo člani vseh tukajšnjih nemških bojnih društev in da so polnili s svojo deco nemško šolo, to ve pri nas vsakdo, pri tem pa so vedno kričali, da so samo mednarodni delavci. Nemški kapital, nemška tovarna jih je protežirala vsepovsod. Ko je zbruhnila svetovna vojna, je tovarna oprostila vse socialistične nemčurje. In kako so se vedli med vojno! Dobro nam je še v spominu tisti žalostni večer, ko so neovirano ti internacijonali praznovali padec Belgrada. Ko smo videli v sprevedu, pri katerem se je nosila slika habsburškega krovloka, manifestirati te mednarodne kreature in njihovo huronsko veselje nad prelito bratsko srbsko krijo, ko so se radovali nad opustošeno jugoslovansko prestolnico se nam je silno gausilo in nismo pozabili nikdar teh ur. Tudi nismo pozabili, da so pozdravljali nad vse prijazno nemške barabe, ki so odhajale tu skozi na Goriško ropat, da so jih ljubezaivo pod pazduho vodili ter jim glasno klicali „unsere Brüder“. Vse to nam je še dobro v spominu. Pa prišlo je drugače. Ob razsuli stare Avstrije smo videli naenkrat te socije z širokimi trobojnicami na rokavih. Ko pa se je stvar nekoliko pomirila pa so bili zopet stari nemčurji. Delavci tukajšnje tovarne smo vsi strokovno organizirani ter smo si potem organizacije izboljšali nekoliko svoj obnupni položaj. Bolelo nas je samo to, da so imeli pri organizaciji še vedno glavno besedo nemčurji. Na letnem obnem zboru pa smo pometli z njimi, ali kaj, če vržeš nemčurja pri glavnih vratih ven, pa že dobi luknjo, da se zopet pritožati. Znaš se se vrniti v razne odeske, vsak teden so poklicali iz Ljubljane kakšnega govornika, ki je blatil prav zvito našo Jugoslavijo, sejal nezadovoljstvo in ubijal narodni čut na shodih. V interesu delavske stvari pa smo morali molčati na vse to. Tako je

šlo lepo naprej, nemčurji so dobili zopet pogum. V imenu svobode so hujskali in zabavljali čez vse, kar je slovansko. Ko so se v dnevih bojev na Koroškem meseca prosinca javili nekateri delavci k legionarjem, so nemčurji kričali, da so to lenuhi, ki se jim ne ljubi delati itd., sploh pri vsaki stvari si čul samo prokleta Jugoslavija. Vso svojo nagoto in germansko dušo pa so pokazali v nedeljo 4. maja. Na obrazih se jim je videlo, kako željno pričakujejo osvoboditelje. G. Siferja, ki jih je pozivljaj k narodni obrani, bi bili kmalu nabili, zato so predlagali, da se se gre Nemcem naproti z rdečo zastavo. Nemčurška hujškarija se vidi tudi na tem, da se vojaški obvezanci ne odzovejo pozivu. Kar je zavednih Slovencev, so vsi že odšli in so prideljeni alpincem na koroški fronti, le nemčurški strahopetci so še doma. V ponedeljek 5. t. m. so sklicali sociji shod na dvorišču tovarne. Tam je predsednik vihtel časopis „Jugoslavijo“ ter kričal, da delavci ne smejo čitati tega lista, seveda resnica oči kolje. Dejal je tudi delavcem, da oni govornik iz Ljubljane že ve, kaj bi storil, ako bi bil obvezen za vojaško službo, tako naj store tudi drugi. Torej indirektno ščuvanje proti državi. Vso to nemčurško zalego naj bi mi še dalje ščitili v interesu delavske koristi. Ne in nikdar ne! Borili smo se in trpeli smo za svojo svobodo, za svobodo jugoslovansko, zato nas je sram takih sodrugov. Mi smo delavci socijalisti, toda jugoslovanski socijalisti! Borili se bomo za svobodo našo, za naš obstoj z orožjem v roki proti imperijalističnim Italijanom in proti republikanskim Nemcem in brezobzirno bomo razkrinkali vso gnolobo naših internacijonalciev. Več prihodnjic. Delavci.

Jesenice. „Naprej“ je prinesel z Jesenic dolg članek pod naslovom: „Barabe“. Tam pere nemčurje in trdi, da so sociji poslali oboroženo stražo na Medj dol. Gola resnica pa je sledeča: Bil sem na kolodvoru, ko je bila zmešnjava največja. Tam je bilo razglašeno, da kdor ni pri narodni straži oziroma kdor k isti ne pristopi mora iti domov. Neki socij se mi pridruži in pravi: kaj boš hodil k straži, pejmo domov! Povedal sem mu nekaj gorkih in sem šel domov in naglo oblekel vojaško suknjo. V kratkem času smo bili vsi Sokoli. Kar nas je še doma, zbrani na kolodvoru in smo odšli oboroženi na Golico in Rožico, kamor nas je poslala vojaška oblast. Naj pripomnim, da smo bili v tej skupini večinoma tovarniški delavci seveda vsi strokovno organizirani. Druga skupina pa je bila poslana na Medj dol. Pri tej skupini sta bila tudi sodruga Sporn Ivan in Pikon Anton, strokovna zaupnika žrebliarskega oddelka v tovarni, ampak vseskozi zavedna Slovenca člana Sokola. V ponedeljek pa je vprašal predsednik socijev, Vinko Nož, istotako zaupnika in člana Sokola, koliko delavcev je šlo iz žrebliarskega oddelka prostovoljno k obrani. Vinko Nož mu pove, da kakih deset. Sodruga Gabrijel, predsednik strokovne organizacije, pravi na to: „Sramota. Zaupnike Pikona in Sporna bom posvaril“. Ko sta to zvedela Sporn in Pikon, ko sta spoznala te podle mednarodne nemčurske duše sta odstopila in odložila funkcije. — Vi gospod urednik in ti javnost jeseniška, zdaj pa sodite, kje so „barabe“. Delavci.

Trbovlje. Takoj v mesecu novembru lanskega leta, po prihodu srbske posadke, se je pričela proti njim naperjena in dobro premišljena agitacija, ki je izrabljala tedanjo prehrambeno krizo v svoje hujskajoče namene. Sovražstvo napram Srbom se je pa pri prvi stavki delavcev (izbruhnila vsled slabih prehranjevalnih razmer) nekoliko ublažilo, radi možatega nastopa tukajšnjega srbskega kapelana, kateremu se ima prebivalstvo zahvaliti, da je dobilo prvo od pomoč v živilih. Navdušenje za Srbe je šlo že tako daleč, da so grozili delavci s stavko, ko bi imel biti premeščen nekaj dni po stavki g. kapetan drugam. Ali kmalu se je vrnilo staro, Srbom neprijazno razpoloženje, ki je raslo od dne do dne. Hujskanje je postalo prava nalezljiva bolezen, razširjajoča se po-

sebeno v zadnjem času enako kraški burji v vse sloje prebivalstva in je pograbila že tisto malo peščico narodno-zavednih delavcev, ki so se ji ustavljali do zadnjega, za seboj.

Tu dva primera, kakšen sad je že obrodilo takšno hujskanje.

Pred nekako tremi tedni sta se sprla v gostilni g. J. B. dva delavca K. in H. s Slovenci-vojaki tukajšnje posadke in jih tudi dejansko napadla. O tem napadu obveščeni Srbi so aretirali delavca H., znanega kot pretepača prve vrste, medtem ko jim je K. ušel. Pa glej jo predrznost! Niti sto korakov nista spremljala vojaka aretiranca, ko se jim postavi na sredi ceste nekaj fantov nasproti, zahtevajoč vzlic pojasnilu zakaj je bil H. aretiran, da se ga brezpogojno izpusti. V kratkem času je narasla množica že na okrog dvesto ljudi, ki so sprejeli na pomoč prihajajočo srbsko posadko s klici: „Dol z njimi!“ itd. Ali je bil pretepač Horjak izpuščen pri tej priliki na svobodo, zopet aretiran, nam je neznano. Splošno znana je tukaj, s pomočjo hujškačev med delavci razširjena parola: Srbom ne pustimo aretirati ne jednega izmed naših, magari pobije ta ljudi, kolikor se mu jih poljubi.

Drug slučaj: Pred nekaj dnevi je bil tukaj umorjen, oropan in slečen posestnik P. idoč po kupčijskih opravkih. In kaj si izmislilo tukajšni hujškači, kaj mislite?! Razširili so vest, da je umoril gori imenovanega posestnika eden izmed vojakov srbske posadke. Če to ni sistematično hujskanje proti Srbom, potem se pa tudi že vse konča.

Ker pa še ni dosli domačih hujškačev, je potreba, da si redimo na svojih prsih še nemčurško in švabsko zalego, od katere jih je že nekaj pristopilo v soc. dem. stranko, videč, da jim je slednja radevolje na razpolago kot njihova mogočna zaščitnica. Pa o teh še spregovorimo v posebnem, za nje nalošč rezerviranem oddelku.

Se nekaj opomb. Pred 1. majnikom so delavci, organizirani v soc. dem. stranki javno govorili, da kdor izmed delavcev ne bo do 1. majnika vpisan v njih organizaciji, bo takoj odpuščen iz službe. Tak slučaj se je dogodil 10. t. m.

V osrednji delavnici so trije delavci pristali SLS. Ker na ponovne grožnje s strani soc. dem. delavcev niso hoteli pristopiti njihovi organizaciji, so zahtevali pod grožnjo stavke, od službo opravljajočega inženirja, da jih odpusti iz službe. Ukrenili so se takoj potrebni koraki, da se tem prenapetežem ne posreči njih lopovščina. Ali je torej to svoboda, ki jo tako goreče propovedujejo soc. dem. govorniki po shodih?

Istotako se javno govori, da morajo i vsi posestniki, gostilničarji, trgovci itd. pristopiti k soc. dem. stranki, ker drugače bodo v kratkem času sfrčali iz Trbovelj. Vprašamo vodstvo soc. dem. stranke, ali ji je znano vse to početje in gonja njenih pristašev in ali tako taktiko odobrava? Mogoče pa.

Preiščimo še tukajšnjim Nemcem in nemčurjem nekoliko njih obisti.

Trboveljski rudnik drži še vedno v službi zagrizenega čifuta Huberja kot prehranjevalnega nadzornika. (Wirtschaftsinspektor), ki pa stanuje v Ljubljani in deluje pri tamošnji ekspozituri trboveljskega premogokopa. Že pred svetovno vojno je bojkotiral, kjer je le mogel narodno-zavedne trgovce in obrtnike, kaj šele med vojno! Naj pomislijo pa tudi delavci, kakšen je sedaj njihov položaj in kakšen je bil pa pod Huberjevim režimom med vojno! Kako brezmejno ljubezen se je zrcalila v tem, da je preskrbel ta čfut delavcem za celi čas vojne njim tako priljubljene „Wucken“-repe, krompir pa pustil prodajati šele takrat, ko je že napol zgnil v skladišču in so ga morali zatgadelj cele vozove proč vreči. In kdor ni bil tih in zadovoljen s takimi slaščicami, ta je občutil kruti bič te zverine v človeški podobli. Kmetje, ki so hoteli biti oproščeni vojaške službe in so pri tem ljubeznivem gospodu prosili za službo kot vozniki za prevažanje lesa ali pa kot

delavci, naj povedo, koliko so trpeli za pičlo plačo. Nekaterim so celo konji poginili od prenapornega vožnja po hribih.

Prvi dan po prevratu t. i. je bil ta čfut aretirani z mnogimi drugimi vred, od katerih omenjam le znanega Petra Miklavčiča, katerega so s Huberjem vred odpeljali v Ljubljano, ker drugače bi jih razburjeno ljudstvo gotovo ubilo. In danes sta obadva lepo svobodna in Huber je baje zahteval, okorajšen po zadnjih koroških dogodkih, da se mu mora zopet v Trbovljah pripraviti stanovanje, kamor se kmalu vrne kot zmagovalček.

Narodno gospodarstvo.

Petrolejske vrelce v Medjemurju je prevzela naša država. Ker je pomanjkanje petroleja veliko, je treba, da se petrolejska industrija in rafinerija kolikor mogoče hitro uredi in razširi.

Bivša avstro-ogrsko trgovska mornarica. Po vestih iz Rima se hočejo Italijani polastiti vseh parobrodskih podjetij bivše Avstro-Ogrske. Kakor znano, bo odločila mirovna konferenca tudi vprašanje, komu pripade avstro-ogrsko trgovska mornarica, zato se ta

italijanska akcija ne more smatrati za končnoveljavno.

Cene cementu so se zvišale, ker se je vsled pomanjkanja premoga znižala produkcija.

Posledica zvišanja carine. Ker se je s prvimi majem povišala carina za 60%, so poskočile cene raznim živlenskimi potrebščinam. Tako se prizadeti zopet ubogi sloji in v prvi vrsti delavstvo. Pa tudi uvažanje iz inozemstva preide na ta način izključno v roke špekulantov, ki bodo radi plačevali še višje odstotke pri carini, samo da dobijo blago v svoje roke. Seveda potem ni čudno, da je draginja vedno večja in za uboge sloje naravnost neznosna.

Obrtna organizacija. V Belgradu se je vršil sestanek obtnih odposlancev iz cele države. Na sestanku so razpravljali o uvedbi splošnega obrtnega zakona za vse ozemlje kraljevstva SHS.

Angleški premog za naš les. Neka angleška tvrdka je sporočila belgrajski trgovski zbornici, da je pripravljena dati premog v zameno za les.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Ivan Tavčar.

Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Rabim več ključavničarskih pomočnikov in izurjenega kovača. Dopisi z zahtevo plače naj se vpošljejo na Ivan Rebec, ključavničarski mojster v Celju.

Pile, žage, orodje za vse vrste priporočila Odon Koutny specialna trgovina jeklenine in tehničnih potrebščin, Ljubljana, Kolodvorska ulica 37.

V Ljubljano potujočemu občinstvu se priporoča restavracija v Prešernovi ul. 9.

„Zvezna tiskarna“
v Ljubljani, Stari trg

Izvršuje tiskovine usah vrst, kakor: časopise, knjige, brošure, cenike, lapake, letake, usporode, tabele, računa, kuverte in pisarniški papir s firmo, ulitke, naslovnice, računsko zaključke in vsa v to stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Zbirko zanimivih povesti in novel z Gorenjskega obsega knjiga:

„Šopek — samotarke“

Spisala znana povsod priljubljena ljudska pesnica in pisateljica M. Komarova

Založila in izdala
Zvezna knjigarna
v Ljubljani, Marjin trg 8
Cena vezani knjigi K 5.—, broširani K 4.—.

Rum Delikatesna trgovina Cognac

KAROL FAVAI

v Sp. Šiški, Kolodvorska cesta št. 150

se priporoča za cenj. naročila za vse v ta obrat spada joče blago. Cene primerne! Vino v steklu.

Slivovka

Točna postrežba!

Vino v steklu.

Prva Jugoslovanska zaloga vseh živil na debelo za Kranjsko v Ljubljani

Ljudevit Jakovlić
Rimska cesta 19

priporoča svojo bogato zalogo živil vsem delavskim konsum. društvom in sl. občinstvu.

! SVETLA !

Generalna reprezentanca za baterije, žarnice, elektrotehniko, (izdelek svetovne slovanske tvornice) za kraljevstvo SHS

Janko Pogačar, Zagreb,

začasno Ljubljana, Ilirska ulica št. 29/1.

Zbirajte za
narodno-socijalni
tiskovni sklad!!

Najlepše darilo mladini

je povest slovenskega dečka iz preteklosti svetovne vojske

„DORE“

Knjiga je lepo ilustrirana ter bo v mestu in na deželi vzbudila veliko zanimanje. Cena vezani knjigi je K 4.—. Dobiva se v knjigarnah kakor tudi v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marjin trg 8.

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovejšega sestava, fino emajlirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštne povzetju za ceno 32 K, poština posebej

Glavno zastopstvo „KINTA“ svetilk, Ljubljana, Dunajska cesta 12.

Telegrami: KINTA Ljubljana.

Konfekcijska tvrdka

IVAN MASTNAK

v Celju, Graška ulica št. 15.

Velika zaloga vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, kostumov za otroke in vseh krojaških potrebščin. Postrežba in blago solidno.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80.000.000
in rezervnega zaklada „ 2.500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

v Ljubljani

r. z. z. n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

2 %

Sprejema vloge na tekoči račun.

Čekovni promet. — Eskont in inkaso

menic. — Lombardiranje vrednostnih

papirjev.

Stanje hranilnih vlog nad K 50.000.000—

Reservni zakladi nad K 1.100.000—

Ustanovljena leta 1881.

Članski prispevki in podpore Narodno-socijalne Zveze.

I. razred. — Članarina 40 vinarjev na teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/4 leta (12 tednov)	nad 1 leto (52 tednov)	nad 3 leta (156 tednov)
V bolezni	10 ted. po 8 K	10 ted. po 10 K	10 ted. po 12 K
V brezposelnosti	5 ted. po 16 K	5 ted. po 18 K	6 ted. po 20 K
Porodnice	—	1 ted. po 10 K	—
Pogrebščina	—	4 ted. po 8 K	—
	—	enkrat 60 K	enkrat 80 K

II. razred. — Članarina 80 vinarjev na teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/4 leta (12 tednov)	nad 1 leto (52 tednov)	nad 3 leta (156 tednov)
V bolezni	10 ted. po 16 K	10 ted. po 18 K	10 ted. po 20 K
V brezposelnosti	5 ted. po 18 K	5 ted. po 22 K	6 ted. po 24 K
Porodnice	5 ted. po 14 K	6 ted. po 18 K	8 ted. po 16 K
Pogrebščina	—	4 ted. po 16 K	—
	—	enkrat 100 K	enkrat 120 K

III. razred. — Članarina 120 vinarjev na teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/4 leta (12 tednov)	nad 1 leto (52 tednov)	nad 3 leta (156 tednov)
V bolezni	12 ted. po 20 K	10 ted. po 22 K	10 ted. po 24 K
V brezposelnosti	5 ted. po 24 K	10 ted. po 26 K	10 ted. po 30 K
Porodnice	6 ted. po 20 K	4 ted. po 20 K	7 ted. po 20 K
Pogrebščina	—	4 ted. po 20 K	—
	—	enkrat 140 K	enkrat 160 K

N. S. Z. ima svoje društvene prostore v Narodnem domu v Ljubljani (I. nadstropje, desno). Uradne ure so vsaki delavnik od 4 do 8 ure zvečer in ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. ure dopoldne. Tam lahko dobi vsakdo vsa nadaljna pojasnila. Za pisma je naslov: „Narodno-socijalna Zveza“ v Ljubljani.

Dragi tovariši delavci in uslužbenci!
Vabimo Vas, da pristopite k N. S. Z. Uvrstite se v vrste prebujenega in svobodnega jugoslovanskega delavstva. Zavrzite malodušnost in omahovanje! Odločnost in vera v lastno moč bodi odslej zvezda vodnica v boljšo bodočnost jugoslovanskega proletarijata!